

УДК 021.2:027(438-13)“2000/2010”

ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК ПІДГАЛЛЯ У 2000–2010 рр.

Малгожата МРОЖЕК-БУКСА

*Бібліотека Ягеллонського університету,
алея Міцкевича, 22, м. Краків, 30-059, Польща, тел. (012) 663-35-95,
ел. пошта: malgorzata.mrozek@uj.edu.pl*

У статті розглянуто діяльність публічних бібліотек Підгалля – культурного регіону, розташованого на півдні Польщі. Аналізуються досягнення публічних бібліотек Татранського та Новотарського повітів і труднощі, які стоять перед ними, описуються заходи, що здійснюються для популяризації читання, в першу чергу серед дітей, а також туристів, які активно відвідують Підгалля.

Ключові слова: Підгалля, Польща, Татранський повіт, Новотарський повіт, публічні бібліотеки, читання.

Підгалля – це край, що розкинувся у південній Польщі поблизу північного підніжжя Татр, у басейні верхнього Дунайця. Початки заселення цих територій сягають XIII ст. Важливу роль у розвитку підгалляньської спільноти відіграли волохи. Ці групи людей із Балкан займалися головно скотарством. Починаючи від часу їх появи, випасання овець стало дуже важливим заняттям на Підгаллі. Волохи являли собою мішанину різних етнічних елементів – південнослов'янських, руських та румунських. Загальна картина національної культури під Татрами формувалася внаслідок повільного злиття різних хвиль колонізації. Місцеве населення, природним шляхом перемішуючись із прибульцями, приймало цілий комплекс нових звичаїв. Виникла нова етнічна група, т. зв. гуралі¹.

До середини XIX ст. підгалляни жили у відносно великій ізоляції від решти частин Польщі. Гуральська родина була значною мірою приречена на ведення натурального господарства. Основою її існування було землеробство. Період принципівих змін у народній культурі підгаллян було започатковано уже в середині XIX ст. Вирішальне значення тут мало відкриття рекреаційних можливостей Закопаного й околиць, їх пропагування, а відтак і приїзд безлічі курортників і гостей. Почали виникати пансіонати, водолічниця, з'явилися нові джерела заробітків, розпочався період взаємовпливів. Приваблені славою Закопаного, захоплені неповторністю тутешньої культури, сюди з'їжджалися науковці, літератори, митці. Робилися спроби адаптувати її елементи в елітарне мистецтво. Все більше колекціонерів з пієтизмом збирали витвори тутешньої культури, дошукуючись у них прапольських елементів. Епоха взаємних впливів та асоціацій, яка, зрештою, триває й досі, залишила глибокий слід

¹ *Historia Świata. Encyklopedia.* – Warszawa, 2008. – Т. 2 (G–O). – С. 429–431; *Ludy i języki świata. Leksykon.* – Warszawa, 2000. – С. 220; *Obyczaje, języki, ludy świata. Encyklopedia.* – Warszawa, 2007. – С. 811; Radwańska-Parska Z., Parski W. H. *Wielka Encyklopedia Tatrzańska.* – Poronin, 1995. – С. 1357–1358.

на сучасній народній культурі Підгалля і засвідчила її специфічний характер. Її тягlostі, хоча й у дещо зміненій формі, сприяє факт, що вона стала частиною національної культури, а також те, що гуралі глибоко шанують батьківські традиції².

Постійно виникають нові культурні установи, товариства, які забезпечують тягlostь культурного розвитку регіону, пропагують підгальянську культуру, підтримують збереження і формування підгальянської культурної ідентичності, сприяючи таким чином пропаганді серед місцевої спільноти історії власного регіону. До таких установ належать також і бібліотеки, які вважають головними скарбницями книжок, фотографій і цілої низки інших друкованих матеріалів, що стосуються даної локальної спільноти. Однак роль підгальянських бібліотек не обмежується лише накопиченням і наданням доступу до своїх фондів. Вони також істотно сприяють діяльності місцевих шкіл, спонсують пошук і використання інформації, чим полегшують самоосвіту. Бібліотекарі також співпрацюють з колегами з інших країн Європи, що сприяє обміну досвідом та спільним ініціативам, метою яких є побудова суспільства, що базується на знаннях та інформації.

Головними містами Підгалля вважаються Закопане, Нови Тарг, а також Рабка-Здруй. Кожна з цих місцевостей має специфічний характер, що вирізняє її серед інших. У кожній ведеться специфічна культурна діяльність, поле якої виходить далеко поза межі міст. Підгальянські бібліотеки належать до тих установ культури, які, виходячи поза міські структури, прагнуть дійти до всіх мешканців Підгалля і не тільки його. Своєю діяльністю вони поширюють підгальянську культуру за межами країни.

На початку ХХ ст. Закопане за своїм значенням зросло до інтелектуальної столиці Польщі, позаяк саме тут за умов широкої галицької автономії можна було відкрито працювати на незалежність, що було суворо заборонено на інших захоплених територіях Польщі. У таких – сприятливих як на ті часи – умовах розвивалася закопанська бібліотека. Сьогодні Закопане, ця життєдайна гірська місцевість, znana як головний осередок зимових видів спорту. Місто нараховує близько 30 тис. мешканців, а відвідує його щорічно 3 млн туристів. Усі культурні установи, які діють у місті, готуючи свої пропозиції, мусять враховувати цю специфічну групу клієнтів³.

У Закопаному діють дві бібліотечні установи: Міська публічна бібліотека і філія Воєводської педагогічної бібліотеки. Не можна також забувати про менші відділи, а також численні шкільні бібліотеки. Закопанською міською бібліотекою, як інформує нас її директор Мечислав Мантика, щорічно користується 6,5 тис. чол., натомість читальним залом – 1300 читачів. Вирішальний вплив на добру статистику читачів у Закопаному мають жінки, які становлять аж 65 % читацького загалу.

– З нашими читачами ще не найгірша справа, – оптимістично стверджує директор бібліотеки. – Завжди 50 відсотків суспільства читає книжки, а 50 – ні. Крім цього, зауважуємо, що з року в рік кількість читачів зростає. Однак великого стрибка не чекаємо⁴.

Під'єднання закопанських бібліотек до мережі Інтернет дало можливість широко розповсюджувати наявні пропозиції. Користувачі на безоплатній основі можуть

² Archiwum wystaw: kultura Podhala. – Режим доступу: <http://www.odyssei.com/pl/travel-article/7089.html> [дата перегляду: 11.04.2010]; Górza B. *Studia nad przemianami Podhala*. – Kraków, 1994.

³ Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziemi Górskich w Zakopanem – informator. – Режим доступу: <http://www.festiwal.ezakopane.pl/> [дата перегляду: 05.06.2010].

⁴ Kobiety czytają częściej: z naszym czytelnictwem nie jest najgorzej twierdzi dyrektor zakopiańskiej biblioteki // *Dziennik Polski*. – 2001. – Nr 119. – Dodatek: *Dziennik Polski Podhalański*. – S. 2.

самостійно переглядати підбірки інформації з цілого світу. Читальний зал поповнив свої фонди новим типом документів, яким є мультимедійні програми. Головним чином, це повнотекстові бази даних на компакт-дисках. Інтернетом із задоволенням користуються школярі, студенти, а також люди, які прагнуть поглибити свої знання. На місцевому рівні зросло значення публічних бібліотек як установ, що підтримують шкільництво. Це, зокрема, стосується закріплення навиків читання серед учнів, розповсюдження цінної художньої та науково-популярної літератури, допомоги у процесі самостійного вибору лектури і формування читацьких інтересів. Для читачів, які навчаються у рамках міжбібліотечного обміну, надходять книжки з наукових бібліотек Кракова, Варшави, Вроцлава. Однак освітньо-виховна діяльність Міської публічної бібліотеки в Закопаному не обмежується лише наданням доступу до книжкового фонду. Ця бібліотека, як і інші підгалянські бібліотеки, пропонує своїм користувачам широку палітру можливостей пізнання культури і науки. Бажаючі здобути знання з певністю знайдуть тут те, що їх цікавить, оскільки пропозиції бібліотеки спрямовані на задоволення інтересів різних груп користувачів. Як діти й молодь, так і літні люди завдяки бібліотеці можуть проводити час із користю й водночас мило і приємно⁵.

Однією з найдавніших ідей, яку втілила в життя закопанська бібліотека, є організація так званих “Літературних четвергів”. Ці четвергові зустрічі започаткував свого часу проф. Станіслав Пігонь, який 13 жовтня 1955 р. виголосив доповідь “Як творив Міцкевич”. Відтак щотижня він розповідав про якогось нового героя. Літературні вечори щочетверга дуже швидко завоювали високу оцінку, що було великою заслугою Яніни Мюллер, яка керувала бібліотекою до 1972 р.⁶ За період від 13 жовтня 1955 до 13 грудня 1981 рр. було організовано 1287 четвергових зустрічей. Доповіді в бібліотеці належали до найпопулярніших культурних заходів у Закопаному. Виступило 408 доповідачів. Четвергову традицію перервало лише введення воєнного стану. Спроба відновити “Четверги” у 1983–1986 рр. закінчилася невдало. За цей період вдалося організувати лише 24 відчити. У вересні 2000 р. відновлено організацію літературних зустрічей, які тепер відбуваються щомісячно. Загалом протягом 1955–2006 рр. було організовано 1383 “Четверги”, на яких виступив 471 доповідач. Виступали видатні представники науки, літератури і культури, зокрема: Владислав Бартошевські, Густав Голубек, Константи Гжибовські, Валери Гетель, Конрад Гурські, Францішек Зейка, Віктор Зін, Станіслав Лем. Доповіді виголошували також громадяни інших країн, зокрема: перекладач польської літератури Марія Долінська із Радянського Союзу, професори Іштван Чаплярош і Тібор Чорба з Угорщини, а також колишні мешканці Закопаного, які оселилися в Іспанії – професор Габрієля Маковецька та інженер Станіслав Маковецький. Вважається, що в четвергових зустрічах брали участь понад 70 тис. слухачів. “Літературні четверги”, попри навіювану цією назвою думку, не лише охоплюють своєю тематикою літературу, але й порушують проблеми охорони довкілля, спорту, театру, неодноразово на них звучали туристично-красназавчі питання. Багато зустрічей присвячено біографістиці. Обговорюються письменники, художники, композитори, політики. Часто порушуються також важливі питання історії Польщі і всесвітньої історії. Не варто забувати про історичний регіоналізм, який з’являється в тематиці четвергових зустрічей з огляду на таку їхню функцію, як

⁵ Portal internetowy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. S. Żeromskiego w Zakopanem: czytelnicz. – Режим доступу: <http://www.biblioteka.zakopane.eu/czytelnicz.htm> [дата перегляду: 10.05.2010]

⁶ Studencki W. *Wieczory bytomskie*. – Wrocław, 1967. – S. 220.

поглиблення знань з історії Закопаного і Підгалля⁷. Завдяки четверговим лекціям бібліотека збирає надзвичайно цікаву колекцію книжкових дедикацій багатьох повоєнних творців. Їх цінність збільшує факт, що дедикації на книжках часто є єдиним свідченням контакту письменників і вчених із Міською публічною бібліотекою в Закопаному. Багато цікавих фактів для поціновувачів польської літератури містить Пам'ятна книга бібліотеки, у якій занотовано низку цікавих зауваг, дотепних жартів і афоризмів⁸.

“Літературні четверги” є однією з найпопулярніших форм контактів бібліотеки з громадськістю, а також популяризації читання серед мешканців і туристів. Не менш важливу функцію виконують виставки, екскурсії в бібліотеку, бібліотечні заняття і читацькі конкурси. В закопанській бібліотеці готуються різноманітні виставки, присвячені найважливішим історичним, літературним і культурним подіям⁹. На жаль, обсяги і тривалість експозицій обмежують недостатні виставкові площі. Під час шкільних канікул виставкова діяльність спрямовується на представлення регіональної літератури. Великою популярністю користуються презентації книжок і листівок. Багато виставок і вернісажів організовується поза межами бібліотеки. Бібліотечні фонди представлені на виставках, організованих такими установами, як, скажімо, Бюро художніх виставок – Галереєю в Закопаному, Музеєм Татр, Спілкою Підгалля, Сільським центром культури у Пороніні, а також Музеєм Незалежності у Варшаві, Центром “Пограниччя – мистецтв, культур, народів” у Сейнах, Музеєм у Бохні, а також Національною бібліотекою, яка в 2003 р. започаткувала проєкт під назвою “Дні Закопаного в Національній бібліотеці”. Цей проєкт охоплював три виставки: “Закопане і Татри у польській літературі на зламі тисячоліть”, “Татри і Підгалля у малярстві Анни Мішальської-Гонсені та Єжи Мішальського”, а також “Опришки, мальовані на склі” Мечислава Колодзейчика. Виставка “Закопане й Татри у польській літературі на зламі тисячоліть” охоплювала альбоми, книжки, поетичні збірки, репринти літературної класики Татр, путівники, карти, видані від 1995 до початку 2003 р., які стосувалися Закопаного, Підгалля, гуралів, Національного парку в Татрах, гірських рятувальників – експонати із фондів Національної бібліотеки та Міської публічної бібліотеки ім. С. Жеромського в Закопаному. Крім того, фонди бібліотеки ім. С. Жеромського було представлено поза межами країни, зокрема в Словаччині у рамках Днів культури Закопаного у Старому Смоковці у 1987 р. У 2000 р., під час святкування 100-ліття існування публічної бібліотеки в Закопаному, відбулася також виставка під назвою “Найцікавіші фонди Міської публічної бібліотеки”. Виставка була поділена на три частини. Перша містила документи з історії бібліотеки, друга презентувала дедикації відомих осіб, головним чином письменників, як, скажімо, Владислава Реймонта та Станіслава Віткевича, які є в бібліотечних книжках. Загалом бібліотека має 600 дедикацій митців, на виставці було представлено лише частину з них. На третій частині можна було побачити листівки, до яких пересічний читач не має доступу. Як стверджує директор бібліотеки, вони

⁷ Majda J. *Zakopiańskie centrum polszczyzny*. – Kraków, 1975. – S. 13–14; Mantyka M. *Z dziejów zakopiańskiej biblioteki 1900–2000*. – Zakopane, 2000. – S. 73–86.

⁸ Portal internetowy Miejskiej Biblioteki Publicznej im. S. Żeromskiego w Zakopanem: *Zakopiańskie Czwartki Literackie*. – Режим доступу: <http://www.biblioteka.zakopane.eu/czytelnicy.htm>; <http://www.biblioteka.zakopane.eu/czwartki.htm> [дата перегляду: 10.05.2010]; *Powrót czwartków // Tygodnik Podhalański*. – 2000. – Nr 44. – 5 listopada. – S. 13.

⁹ Bankowiec // *Tygodnik Podhalański*. – 2002. – Nr 2. – S. 2.

пережили війну лише завдяки тому, що були закриті в коробці з написом “макулатура”, яку він розпакував у 1960-х рр.¹⁰

Однією з найуспішніших форм контакту бібліотеки з користувачами є організація екскурсій, які мають на меті допомогти молоді встановити контакти з міською публічною бібліотекою. Участь в екскурсії має, однак, пасивний характер, тож бібліотекарі стараються вплинути на зростання активності учасників, що найкраще досягається поєднанням екскурсії з бібліотечним заняттям. Бібліотечне заняття полягає у виконанні учнями одного або кількох завдань, пов'язаних з умінням користуватися книжкою чи журналом. Щороку проводиться близько 30 бібліотечних занять, які є чудовим способом ознайомити учня з бібліотекою, сформувані в нього бажання і потребу користуватися бібліотекою, що, між іншим, досягається й інформуванням про багатство фондів. Водночас такого роду бібліотечна діяльність сприяє розширенню кола користувачів¹¹.

До ініціатив закопанських бібліотекарів, що пропагують розвиток культури, належать численні літературні конкурси та конкурси художнього читання. Це – привабливий спосіб популяризації читання. Їхньою засадничою метою є звернути увагу читачів на певні проблеми, а потому – перевірити в захоплюючій манері рівень їхніх знань. До цих конкурсів належить, зокрема, поетичний конкурс на вірш на гірську тематику імені Тадеуша Штайха. Щороку конкурс супроводжує Фестиваль фольклору гірських земель у Закопаному. Ініціатором поетичних змагань багато років тому став журналіст Тадеуш Штайх – діяч Союзу підгалян і “гураль за покликанням”. У конкурсі можуть брати участь усі, хто пише літературною мовою чи гуральським діалектом. Розглядаються твори, які до того часу ніде не публікувалися. Вірші оцінює журі, до якого входять спеціалісти двох напрямків: з поезії, писаної гуральським діалектом, та літературною мовою. Джерелом натхнення авторів, які беруть участь у конкурсі, передусім є Татри, їхня прекрасна природа, чарівність якої, однак, приховує і небезпеку. Молоді автори оспівують Бешади, Бескиди, а також звертаються до теми драматичних рятувальних експедицій. Конкурс дозволяє відкрити багато талантів, однак його основною метою, як і метою всього Фестивалю гірських земель, є культивування традицій окремих гірських регіонів і охорона їхньої культурної спадщини. У 2010 р. відбувся 39-й конкурс¹².

До заходів освітнього характеру належать і конференції бібліотекарів Татранського повіту, які організовує закопанська бібліотека. У Татранському повіті діє 17 бібліотек. На цих зустрічах, однак, виступають не лише лектори із цього повіту, а й із інших частин воєводства. Одним із гостей був директор Національної бібліотеки Міхал Ягелло, який у 2002 р. представив пропозиції оновлення Закону про бібліотеки. Частими гостями є представники краківських бібліотек. Головною темою дискусії є обговорення досягнень бібліотек Татранського повіту протягом року, який передував конференції¹³.

¹⁰ Mantyka M. *Z dziejów zakopiańskiej biblioteki 1900–2000...* – S. 89; Biblioteka stulatka: w Zakopanem // *Gazeta Krakowska*. – 2000. – Nr 288. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 5; *Dni Zakopanego w Bibliotece Narodowej*. – Режим доступу: http://www.culture.pl/pl/culture/artykuly/wy_wy_dni_zakopanego_bn_warszawa [дата перегляду: 12.05.2010].

¹¹ Ibidem.

¹² Literacko i gwarą // *Dziennik Polski*. – 2002. – Nr 189. – Dodatek: *Dziennik Polski Podhalański*. – S. 2.

¹³ Podhalański Serwis informacyjny. – Режим доступу: <http://www.archiwum.watra.pl/archiwum/kultura/archiwum1.html> [дата перегляду: 13.05.2010]; *Konferencja bibliotekarzy // Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 67. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 3.

Адресатом ініціатив, проектів і заходів Міської публічної бібліотеки ім. С. Жеромського в Закопаному є група з незвичною віковою та статеву структурою, і, як впливає з попереднього, з різними зацікавленнями. Закопанські бібліотекарі намагаються привернути увагу якомога більшої кількості користувачів. Вже серед наймолодших читачів вони прагнуть виховати свого роду прив'язаність до бібліотеки, при звичаїти до неї як до потрібної інституції. При цьому не забувають і про літніх читачів, і, формуючи пропозиції, їхні потреби беруть до уваги. Вони є джерелом формування багатой тематики “Літературних четвергів”. Важливо, щоб бібліотека змогла охопити всіх користувачів пропозиціями, однаково цікавими та актуальними для всього місцевого середовища. У випадку Закопаного вони мають бути спрямовані і на гуралів, і на туристів, які масово відвідують місто. Варто зазначити, що 2001 р. Міську публічну бібліотеку ім. С. Жеромського відзначили медаллю “*Bibliotheca Magna – Perennisque*”, яку присуджують колективним організаціям (установам, асоціаціям, товариствам, підприємствам, фірмам тощо) за видатні досягнення або плідну діяльність, спрямовану на розвиток польської бібліотечної справи та розповсюдження книги в польському суспільстві, а також за заслуги перед Польською асоціацією бібліотекарів. Органом, уповноваженим присвоювати нагороду, є президія Головного управління Польської асоціації бібліотекарів, яка формує Капітул медалі.

Гміна Нови Тарг належить до числа найбільших за кількістю населення гмін Підгалля; вона складається з 21 солецтва* (20 сіл), розташованих по сусідству з Новим Таргом, де знаходиться резиденція уряду гміни. Вона була утворена 1976 р. шляхом об'єднання гмін у Лопушній та Людзмежу. Площа гміни складає 207,62 км², у ній мешкає понад 22 тис. осіб¹⁴.

Після поділів Речі Посполитої (від 1772 р.) Нови Тарг не був значним економічним, адміністративним чи культурним осередком Галичини. Громадсько-культурна діяльність тут пошквалася наприкінці XIX ст., що було пов'язано із реалізацією можливостей, які надавала галицька автономія. Водночас активна частина городян доклала зусиль до створення гімназії, бібліотеки, нагромадження цінних історичних документів та матеріальної підтримки незаможних студентів. Сьогодні в багатьох селах Новотарської гміни існують динамічні локальні осередки, які підтримують і розвивають культурні традиції підгальянського та спішського села. Діють фольклорні ансамблі, які організують численні регіональні заходи. Створено установи та товариства, які дбають про розвиток і пропагування підгальянської культури. Значною є роль Міської публічної бібліотеки, перед якою стоять досить складні завдання, адже Нови Тарг виконує роль столиці Підгалля. Як і інші культурні інституції міста, бібліотека своєю діяльністю репрезентує сукупність культурного доробку Підгалля, водночас безперервно формуючи його імідж. Однак, оскільки кожна бібліотека слугує передусім задоволенню читацьких, освітніх, культурних і інформаційних потреб суспільства, вона бере участь у процесі розповсюдження знань і розвитку культури. До сфери діяльності бібліотеки також входить навчальна та методична допомога публічним бібліотекам, які знаходяться на території повіту, і загальний контроль над ними. Згідно з домовленістю, Міська публічна бібліотека в Новому Таргу виконує

* Сolecтво – найменша адміністративна одиниця в Польщі, яка діє на території сільських поселень (прим. перекл.).

¹⁴ *Aktualizacje Encyklopedyczne. Geografia.* – Poznań, 1997. – Т. 10. – С. 70; Nowy Targ – opis, położenie, historia. – Режим доступу: <http://www.mapopoland.pl/Nowy-Targ.opis.html> [дата перегляду: 19.06.2010].

функції повітової бібліотеки для публічних бібліотек Новотарського повіту. Бібліотечна мережа в Новотарському повіті охоплює 63 бібліотеки, в тому числі дві міські (в Новому Таргу та Щавниці), одну місько-гмінну в Рабці-Здруй, а також гмінні бібліотеки разом із філіями. Основні завдання, пов'язані з виконанням функцій повітової бібліотеки, це:

- надання всесторонньої методичної допомоги щодо правильного управління та функціонування бібліотек;
- допомога в модернізації роботи, впровадження електронних засобів;
- підвищення кваліфікації бібліотекарів, організація конференцій, інформування про навчання, курси та інші форми підвищення кваліфікації;
- координація діяльності бібліотек повіту, інтеграція бібліотечного середовища;
- використання спеціальних колекцій, надання доступу до аудіокниг за допомогою міжбібліотечного абонементу для неповносправних мешканців Новотарського повіту;
- ведення необхідної документації, в тому числі збір основної інформації про бібліотеки Новотарського повіту¹⁵.

Міська публічна бібліотека відкрита для всіх читачів – як для дітей та молоді, так і для дорослих, які мешкають у Новому Таргу та інших населених пунктах Новотарського повіту, а також для туристів, які перебувають на цих теренах. Бібліотека має дві філії. Філія № 1 запрошує передусім дітей та молодь, оскільки там розміщена ціла дитяча книгозбірня, в тому числі багатий вибір літератури для шкільного читання, науково-популярна література і кілька найменувань періодики. Філія № 1 пропонує дорослим читачам багатий вибір художньої літератури. Філія № 2 – це міні-бібліотека для мешканців мікрорайону Ніва. У книгозбірні є невелика кількість літератури для дітей, молоді і дорослих, а також найважливіші енциклопедичні та науково-популярні видання. Влітку рух у бібліотеках істотно меншає. Школярі з'являються в бібліотеці рідше, натомість частіше її відвідують туристи, які відпочивають на Підгаллі. За день через Міську публічну бібліотеку проходить у середньому близько 40 осіб – це приблизно удвічі менше, ніж протягом шкільного року¹⁶. Фонди бібліотеки налічують понад 104 тис. томів і систематично поповнюються. З розрахунку на учнів та студентів фонди поповнюються в першу чергу науково-популярними виданнями, книгами зі шкільної програми, дитячою літературою, і лише потім – художньою літературою. Бібліотека розпочала накопичувати мультимедійні фонди, які на сьогодні складаються більш ніж зі 100 позицій. Передусім це аудіокниги для незрячих та осіб зі слабким зором. Читачі можуть користуватися бібліотечними фондами та Інтернет-читальнею згідно з чинними правилами. У читальній залі є велика збірка науково-популярної літератури, колекція краєзнавчої літератури, до якої входить багато цінних видань про Нови Тарг і Підгалля, а також близько 40 найменувань часописів. Книгами і часописами можна користуватися виключно в читальній залі. Науково-популярну книгозбірню регулярно поповнюють найновішими виданнями з різних галузей знання, тому читачі можуть тут навчатися, виконувати письмові завдання, писати реферати

¹⁵ Режим доступу: <http://www.nowytarg.pl/dane.php?cid=73> [дата перегляду: 19.05.2010].

¹⁶ *Romance i horror... wakacje z książką // Dziennik Polski*. – 2000. – Nr 169. – Dodatek: *Dziennik Polski Nowosądecki*. – S. 4.

та семестрові роботи. Тут можна скористатися й інформаційно-бібліографічними виданнями. В читальній залі роками накопичуються і є доступними річні підшивки часописів на локальну тематику: “Щоденник Польський”, “Газета Краківська”, “Тижневик Підгалянський” а також річні підшивки “Щоденника законів” і “Монітору Польського”. Крім того, зберігаються деякі з передплачених часописів, наприклад, “Література у світі”, “Кіно”, “Нові книги”, “Бібліографічний путівник”, “Твій стиль”, “Спортивний огляд”, “Газета виборча” та інші. Бібліотека відкрита для всіх читачів – дітей, молоді і дорослих із Нового Таргу та Новотарського повіту. Фондами можуть також користуватися туристи та особи, що тимчасово перебувають на цій території. У 2006 р. до бібліотеки записалося 10559 читачів, які випозичили в сумі 112815 книг і 19298 часописів. З кожним роком збільшується кількість осіб, які навчаються. Базова статистична інформація за останні роки свідчить про те, що основною функцією бібліотеки є освітня¹⁷.

Крім типових бібліотечних завдань, які бібліотека виконує на благо новотарського суспільства, вона береться і за вирішення більш складних завдань, які вимагають серйозніших зусиль з боку працівників бібліотеки, а також налагодження співпраці з працівниками інших культурних установ, у тому числі з-за кордону. Одним із таких викликів є проект “Активність передусім”, спрямований на читачів віком від 50 років. Проект фінансується за підтримки Європейського Союзу з Європейського фонду регіонального розвитку та державного бюджету за посередництвом євро регіону “Татри” в рамках проекту транскордонної співпраці Польща–Словакчина 2007–2013. Метою проекту є налагодження співпраці між бібліотеками в Новому Таргу та Ліптовському Мікулаші, і зав’язання безпосередніх контактів між тамтешніми спільнотами, в першу чергу між читачами, а зокрема: поглиблення участі в освіті осіб віком від 50 років, спільна популяризація активного способу життя серед цієї вікової групи, обмін досвідом суспільно-культурної діяльності. В рамках проекту передбачено:

1. Конференції на теми різних видів людської активності, її значення в житті людини та впливу на його якість – з провідною ідеєю популяризації активного способу життя.

2. Комп’ютерні курси для читачів віком від 50 років у трьох групах по 15 осіб. Кожна група провела 30 годин занять у Інтернет-читальні Міської публічної бібліотеки. Учасники прослухали коротку лекцію про роботу за комп’ютером і користування Інтернетом.

3. Було розроблено польський і словацький Інтернет-інформатор про доступні форми суспільно-культурної діяльності в Новому Таргу та Ліптовському Мікулаші. До нього, зокрема, входять адреси, електронні адреси, короткі характеристики, фотографії та міні-інтерв’ю з очільниками суспільно-культурних товариств.

4. Польсько-словацькі зустрічі, одна з яких відбулась у Новому Таргу, а інша – в Ліптовському Мікулаші. Зустрічі відбулись у березні та квітні 2010 р. згідно з програмою, узгодженою спільно зі словацькими партнерами. До їхніх завдань входило знайомство з бібліотеками та їхньою діяльністю, презентація різноманітних форм суспільно-культурної діяльності, обмін досвідом у цій галузі, і передусім – налагодження

¹⁷ Portal internetowy Miejskie Biblioteki Publicznej w Nowym Targu: nasza oferta. – Режим доступу: <http://www.mbp.nowy targ.pl/index.php/czytelnicy/naszaoferta> [дата перегляду: 17.05.2010]; Portal internetowy miasta Nowy Targ. – Режим доступу: <http://www.nowy targ.pl/dane.php?cid=73> [дата перегляду: 19.05.2010].

дження безпосередніх контактів і співпраці. Передбачено й інтеграційно-відпочинкову частину: відвідання міст-партнерів та їхніх околиць, фотографування найцікавіших місць з метою експонування фотографій на виставці.

5. Відкриття виставки фотографій авторства польських та словацьких учасників проекту.

На завершення циклу було представлено презентацію, яка підсумовувала проект, підготований у співпраці зі словацькими партнерами¹⁸.

Черговою ініціативою Міської публічної бібліотеки в Новому Таргу є проект “Казки, мальовані крейдою” – читання і малювання казок для дітей. Новотарська бібліотека першою серед бібліотек повіту отримала грант від Міністерства культури і національного спадку для реалізації проекту. Проект розпочали з метою промоції сучасної дитячої літератури. На зустрічі з наймолодшими читачами запрошують, зокрема, новотарських художників, які читають казки і демонструють їх у малюнках. Завданням учасників є самостійне виконання ілюстрацій до творів, з якими вони ознайомилися. Після кожної зустрічі найкращі роботи отримують призи і експонуються в бібліотеці. Школи і дитячі садки потребують партнерів, які б допомагали навчанню дітей. Такий проект, як “Казки, мальовані крейдою”, доводить, що бібліотеки можуть і вмють удосконалити шкільне навчання, особливо в галузі пробудження інтересу до книги і розуміння прочитаного. Міська публічна бібліотека в Новому Таргу вирішила організувати у співпраці зі школами і дитячими садками цикл зустрічей з новотарськими митцями-художниками. Зустрічі в бібліотеці відбуваються раз на два тижні, в період від вересня до листопада. Їхніми учасниками є діти з класів від нульового до другого (з дитячих садків і шкіл). Щоб наблизити до дітей свою багату книгозбірню, установа вирішила популяризувати дитячу літературу за допомогою занять, які проводять досвідчені художники. Заздалегідь підготовані тексти казок упорядковано за темами. Запрошений гість під час читання казки малює на аркуші картону окремі ситуації, які згадуються в тексті. Кожна зустріч присвячена іншому питанню, яке розглядають на базі різних творів. Тематика орієнтована на вік дітей і затверджується спільно з дитячими садками і школами, а також митцями, які проводять заняття. Однією з тем занять були легенди, які стосувалися новотарського регіону¹⁹.

Новотарська бібліотека бере активну участь у багатьох культурних заходах, організованих містом. Одним із таких заходів була презентована в Міському культурному осередку виставка під назвою “Світ мрій і пригод”, яку організував Данський інститут культури спільно з Малопольським культурним осередком. Метою виставки було представити данську літературу дітям і молоді. Працівники бібліотеки підготували цікаві конкурси й ігри для наймолодших читачів, аби ще більше зацікавити їх знайомством із данською книжкою²⁰. Загалом новотарська бібліотека робить великий внесок у поширення читання серед дітей за допомогою численних розваг із книгою або конкурсів – наприклад, конкурсу декламування чи читання улюбленого оповідання

¹⁸ Portal Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu: Projekt Aktywność Przede Wszystkim. – Режим доступу: <http://www.mbp.nowy targ.pl/index.php/dzialalnosc/projektaktywnosc> [дата перегляду: 18.05.2010].

¹⁹ Portal Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu: Projekt Bajki Kredką Malowane. – Режим доступу: <http://www.mbp.nowy targ.pl/index.php/dzialalnosc/bajki> [дата перегляду: 18.05.2010].

²⁰ Dziecięca radość czytania: Nowy Targ: do czytania, oglądania, dotykania // *Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 256. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 2; Strauchmann K. Dzień dziecka na wesoło // *Dziennik Polski*. – 2002. – Nr 125. – Dodatek: *Dziennik Polski Podhalański*. – S. 3.

для другокласників, або ж конкурсу читання віршів, присвячених мамам з нагоди їхнього свята, поєднаного з частуванням солодощами. Натомість День Дитини в Новому Таргу відзначають у багатьох місцях і різноманітними способами. З цієї нагоди в читальній залі Міської публічної бібліотеки організовано “країну Казколяндію”. Того дня читальна зала Міської публічної бібліотеки в Міському осередку культури перетворилася на чудесний світ казки. Діти беруть участь у конкурсі, який полягає у відгадуванні так званих літературних ребусів за книжками, найбільш популярними серед наймолодших читачів. Задають питання на зразок: “З їхніх книжок можна довідатись, як живуть люди у холодних країнах, а звуть їх Аліна і Чеслав...” або “В якій книжці слід шукати ведмедика, який віддавна любить мед?”. Діти охоче відповідають на запитання. Після конкурсу вручають головні призи, а всі діти отримують солодощі, дрібні подарунки та дипломи. Віднедавна філія № 1 Міської публічної бібліотеки проводить цикл літературно-мистецьких зустрічей під назвою “Відомі читають дітям”. До участі у цих зустрічах запрошують представників різних професій. Наприклад, казки вже читали стоматолог і поліцейський. Теми розповідей пов’язані з професіями гостей, наприклад, казки, які читав стоматолог, стосувалися гігієни. Вислухавши розповідь, діти малювати найцікавіші, на їхню думку, фрагменти²¹. Популяризація читання, скерована на дітей, дає очевидний результат, який знаходить відображення у статистиці. Згідно з нею, діти і молодь становлять аж 75 % читачів, які відвідують бібліотеку²².

Бібліотека організовує багато заходів з нагоди різних свят, наприклад, “Валентинки”. У 2009 р. з нагоди Свята закоханих у приміщенні абонементу для дорослих відбувся конкурс любовної поезії за участю учнів новотарських шкіл. У День святого Миколая на дітей у бібліотеці чекає чимало цікавинок, вочевидь, не бракує і подарунків. Кожного року напередодні Дня святого Андрія Міська публічна бібліотека готує для своїх читачів несподіванки, пов’язані з цим симпатичним святом. Гості можуть поворожити собі на долю, почастуватися солодощами, взяти гілочку вишні, цвітіння якої віщує здійснення бажань, зрештою, мають можливість випозичити найновіші книжки, які закупила бібліотека. Крім цього, часто відбуваються авторські зустрічі, на яких читачі мають змогу ближче познайомитися з авторами своїх улюблених творів. Також разом із учителями організують “прогулянки до бібліотеки”, а для дітей і молоді – “бібліотечні лекції”, які мають на меті налагодити контакт із бібліотекою, навчити користуватися бібліотечними фондами, каталогами, а передусім – зацікавити книгою²³.

Бібліотека в Новому Таргу у 2000 р. вперше організувала конференцію бібліотекарів Новотарського повіту. У ній узяли участь представники місцевого самоврядування. Цікаву доповідь про завдання публічних бібліотек на зламі століть виголосив професор Яцек Войцеховський із Воєводської бібліотеки у Кракові. “Слід модернізуватися, – сказав він. – Бібліотека – це і друкване слово, і електроніка. Але потрібні

²¹ Jesienne bajania: Nowy Targ: Dzieci w bibliotece // *Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 262. – Dodatek: Dziennik Polski Podhalański. – S. 3; Kraina bajkolandii: Dzień Dziecka po nowotarsku // *Dziennik Polski*. – 2001. – Nr 129. – Dodatek: Dziennik Polski Podhalański. – S. 5; Czytanie dla mamy w nowotarskiej bibliotece // *Dziennik Polski*. – 2002. – Nr 134. – Dodatek: Dziennik Polski Podhalański. – S. 7; <http://www.mbp.nowy targ.pl/index.php/component/content/article/4-news/68-spotkanieliterackoplastyczne> [дата перегляду: 19.05.2010].

²² Więcej młodych czytelników // *Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 66. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 3.

²³ Portal internetowy miasta Nowy Targ. – Режим доступу: <http://www.nowy targ.pl/dane.php?cid=73> [дата перегляду: 19.05.2010].

величезні кошти. В державному масштабі поки що в цьому напрямку не помітно жодного руху. На заваді стоїть і безнадійний закон про фінансування бібліотек, яких у Польщі аж 25 тисяч. За європейськими мірками, мабуть, ми не є читаючою країною. Норма закупівлі книжок становить 18 на 100 мешканців, натомість у Малопольщі – це п'ять нових надходжень, у Новому Таргу – менш ніж п'ять, а в Рабі і Шафлярах статистика виглядає ще гірше”. Професор Я. Войцеховський, який завідує 800 бібліотеками Малопольщі, обіцяв підтримати деякі з них фінансово. На конференції говорили і про те, що бібліотекарі часто купують книги у Варшаві, забуваючи про місцеві книгарні, які ледве животіють, хоча нові надходження для бібліотек слід було б купувати саме там. Три четвертих від 55 тисяч читачів у воєводстві – це студенти. Для них бібліотеки працюють у суботу і неділю. Так повинно бути і в Новому Таргу – освітньому центрі підгалянської молоді. Новою групою читачів є ті, хто в бібліотечній тиші вишукує щоденну пресу, в тому числі регіональну. Доцільно було б надати доступ і до ухвал міської і повітової ради, до яких громадяни звертаються все частіше. Для всіх бібліотек у повіті директор Зофія Гельчинська закупила місцеві новинки, зокрема альбом “Горяни”, томик релігійної поезії, який з'явився як результат Конкурсу імені професора о. Юзефа Тішнера, карту євро регіону “Татри” і видання “Нас поєднують Татри”. Читачів, які недобачають, потішило ймовірне пожвавлення роботи над фондом аудіокниг. Зазвичай конференції бібліотекарів Новотарського повіту відбуваються двічі на рік, приймаючою стороною, за традицією, є Міська публічна бібліотека в Новому Таргу²⁴.

Рабка-Здруй належить до Новотарського повіту. Вона розташована на стику гірського масиву Горце, Острівного Бескиду і Підгалянського пасма, на висоті 500–560 метрів над рівнем моря. З огляду на розташування міста багато хто сумнівається в його приналежності до Підгалля, однак сильний зв'язок Рабки з підгалянською культурою повністю виправдовує думку про неї як про підгалянське місто.

Вже понад сто років Рабка відома як один із перших у світі дитячих курортів для хворих на туберкульоз. У 1858 р. у результаті досліджень з'ясувалося, що місцеві соляні джерела є одними з найкращих йодо-бромних джерел у Європі. Специфічний мікроклімат сприяв швидкому розвитку Рабки як дитячого оздоровчого курорту, завдяки чому її прозвали “Містом дітей”.

Кількість населення гміни Рабка-Здруй становить 17571 особу. Рабка є містом, яке динамічно розвивається. Постійно ініціюються нові починання, які щороку притягують до Рабки численні маси туристів. Вони теж мають можливість брати активну участь у культурному житті міста.

Міська публічна бібліотека у Рабці-Здруй, як і інші культурні установи “Міста дітей”, провадить діяльність, розраховану передусім на наймолодших членів суспільства. Не забуваймо, що на публічних бібліотеках, зокрема, лежить відповідальність за підтримку процесу навчання читання та популяризації серед дітей книг та інших видань. Рабчанська бібліотека організовує спеціальні заходи для дітей, заохочуючи їх частіше користуватися бібліотечними послугами. Що сильніше діти заприятелюють з бібліотекою, то більша ймовірність, що вони й надалі залишаться її користувачами. Пропонуючи широку гаму матеріалів і дій, публічні бібліотеки створюють для дітей можливість отримати задоволення від читання, здобути нові знання і розвинути уяву.

²⁴ Bibliotekarze w sieci: XXI wiek nie rezygnuje z książek // *Dziennik Polski*. – 2000. – Nr 222. – Dodatek: *Dziennik Polski Nowosądecki*. – S. 3.

Сьогодні Міська публічна бібліотека у Рабці-Здруй складається з двох відділів: відділу для дорослих та для дітей. У рабчанській бібліотеці працює і так званий “Пункт звукової книги” для незрячих читачів та читачів з поганим зором (книги, записані на магнітофонні касети), призначений для користувачів різного віку. У 2007 р. було випозичено 40801 книгу, а кількість читачів сягала 2221. Наступного року кількість випозичень збільшилася на 295 видань, а кількість читачів зменшилася до 2115. Станом на 31 грудня 2009 р. фонди обох відділів Міської бібліотеки в Рабці становили 28890 книг. Зареєстровано 2063 читачів, випозичено 45330 книг.

У 2000 р. з’явилась ідея об’єднання Міської публічної бібліотеки та Міського осередку культури в один культурний центр. На користь цієї ідеї промовляли головні економічні чинники. Очікувалося, що після об’єднання цих двох установ можна буде заощадити на скороченні керівних посад. Проект викликав багато суперечок, озвучених працівниками Міського осередку культури та бібліотеки, яких не зачарувало бачення новоствореного центру. Одним із аргументів противників задуму був той факт, що осередок культури і бібліотека мають цілком різні завдання. Директор Міської бібліотеки Анна Бяловонс звертала увагу на наслідки ризикованого, на її думку, задуму, який може позбавити бібліотеку її статусу, а разом і краківських дотацій. У 2000 р. рабчанська бібліотека отримала від Воеводської публічної бібліотеки у Кракові дотацію в розмірі 6 тис. злотих. Це були єдині гроші, які бібліотека могла витратити на поповнення книжкових фондів. Після багатьох дискусій від задуму створення культурного центру відмовилися²⁵. Міська бібліотека в Рабці, як і багато інших неприбуткових культурних установ, бореться з багатьма фінансовими проблемами. Значною підтримкою є згадані дотації від Воеводської публічної бібліотеки, але цих грошей вистачає лише на поповнення фондів бібліотеки та її філій новими публікаціями. З огляду на високу вартість закупівлі книжок вона щопівроку обмінюється частиною фондів із Публічною бібліотекою в Новому Сончі. Наслідком фінансових труднощів установи стало те, що 1 червня 2004 р. мережа рабчанських бібліотек зменшилася на три філії. Книгозбірні в Хабовці, Поніцах і Рдзавці частково перенесли до початкових шкіл у перелічених селах, а частково долучили до фондів Міської публічної бібліотеки в Рабці-Здруй. У 2003 р. завдяки отриманій від уряду міста дотації на комп’ютеризацію бібліотеки було придбано комп’ютерне апаратне забезпечення, черговий комп’ютер установа отримала від Фонду ім. Анджея Урбаньчика. Також бібліотека безкоштовно отримала комп’ютерну програму МАК від Національної бібліотеки у Варшаві. Рабчанська бібліотека організовує багато конкурсів та заходів, покликаних знайти нових читачів, і ці заходи теж потребують коштів. На допомогу приходять спонсори, які підтримують із бібліотекою дружні стосунки. Завдяки ним учасники конкурсів можуть отримувати чудові призи і подарунки, що, безумовно, є однією з причин такої великої відвідуваності і сталого зростання зацікавлення до заходів, які відбуваються в бібліотеці. У 2004 р. складено план комп’ютеризації бібліотеки та придбано комп’ютерну програму “Libra 2000”, призначену для комплексного обслуговування установи. Також у рамках програми “Іконка” бібліотека отримала у подарунок від Міністерства науки та інформатизації три комп’ютери та необхідне програмне забезпечення. Завдяки цьому устаткуванню бібліотека надає можливість

²⁵ Chybione centrum w Rabce // *Dziennik Polski*. – 2000. – Nr 272. – Dodatek: *Dziennik Polski Nowosądecki*. – S. 3; MOK i Biblioteka oddzielnie: Rabka: centrum nie będzie // *Gazeta Krakowska*. – 2001. – Nr 53. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 3.

виходу в Інтернет з двох комп'ютерів у читальній залі для дорослих і дітей. У 2005 р. було створено електронний каталог книжок відділу для дітей і юнацтва, а також Інтернет-сторінку бібліотеки. Того ж року було закуплено систему захисту проти крадіжок у вигляді магнітних рамок. Установа систематично розширює спектр своїх послуг, щоб задовольнити потреби користувачів: Інтернет, ксерокопіювання, факс, ламінування, міжбібліотечний абонемент. Незважаючи на проблему тісного приміщення і скромний штат, вона організовує і постійно бере участь у багатьох культурно-освітніх і пропагандистських заходах²⁶.

Бібліотекарі Міської бібліотеки в Рабці усвідомлюють, що для кращого удоступнення фондів і їх належного комплектування слід знати своїх читачів, їхні зацікавлення, фаховий і розумовий рівень, способи проведення вільного часу. Рабчанська бібліотека практикує різні форми культурно-освітньої роботи. Завдяки творчому натхненню вона пробуджує серед читачів активність і творчу експресію, залучаючи їх до співпраці. При цьому використовують різні форми та засоби взаємодії: слово, музику, образотворче мистецтво, читання казок, конкурси з призами. У 2002 р. Міську публічну бібліотеку в Рабці-Здруй номінували на здобуття премії Президента Республіки Польща Александра Квасьневського за творчість і мистецьку діяльність для дітей і молоді. Відповідну пропозицію зробив директор Воеводської публічної бібліотеки у Кракові професор Яцек Войцеховський. Того ж року нагороду присудили вперше. Серед причин, з яких він вирішив відзначити саме рабчанську бібліотеку, Я. Войцеховський вказав на те, що бібліотека відкрита зі своїми пропозиціями не тільки для мешканців міста, але і для дітей, які з огляду на поганий стан здоров'я лікуються в рабчанських санаторіях. За словами директора бібліотеки Анни Бяловонс, престижним для бібліотеки є сам факт участі в конкурсі. Крім зазначеної у статуті діяльності, рабчанська бібліотека організовує конкурси для дітей і молоді. Постійне місце в бібліотечному календарі зайняв поетичний конкурс до Дня святого Валентина, художні конкурси, пов'язані з Великоднем і організовані з нагоди Дня святого Миколая. Головною цікавинкою останнього є візит святого Миколая до бібліотеки. Щороку тут на нього чекають близько ста дітей із рабчанських шкіл, але приїжджають і діти з довколишніх місцевостей, діти з дитячого садка в Хабовці, з семи початкових шкіл, з курсів позашкільної роботи в Рабці, терапевтичного клубу при парафії святої Терези та зі школи для незрячих дітей. "Під наглядом святого" вони виконують мистецькі твори. З року на рік інтерес до конкурсу чимраз зростає. Його головна ідея полягає в тому, щоб маленькі учасники виконували роботи самотужки, без допомоги дорослих, а оцінює їх сам "святий Миколай". Після завершення конкурсу всі роботи можна оглянути в дитячому відділі бібліотеки²⁷. Щороку в червні в бібліотеці можна оглянути виставку художніх робіт, створених під час організації конкурсів з нагоди Дня дитини, а також перечитати найцікавіші легенди про Рабку, які також є плодом творчої уяви молодих рабчанських авторів. Щороку з нагоди свого свята діти можуть взяти участь у кількох творчих і літературних конкурсах. На жаль, через просторові умови в кожній номінації участь може взяти обмежена кількість учасників. Найкращі роботи потрапляють до бібліотечної хроніки. Також організовують конкурси для тих,

²⁶ Gašior A. *Historia biblioteki w Rabce-Zdroju*. – Режим доступу: http://www.kulturowygosciniiec.region-rabka.pl/gazeta_13.html [дата перегляду: 31.05.2010].

²⁷ Mikołaj w bibliotece: Rabka: konkurs rozstrzygnięty // *Dziennik Polski*. – 2001. – Nr 290. – Dodatek: *Dziennik Polski Podhalański*. – S. 4.

чийм найбільшим захопленням є читання. Учасники такого конкурсу, наприклад, мусять виправляти помилки у прізвищах авторів улюблених книг або укладати їхні прізвища в алфавітному порядку. Конкурси, які бібліотека організовує протягом усього року, мають на меті заохотити дітей відвідувати бібліотеку і звертатися до книги²⁸. Всі заходи є дуже популярними серед молодих читачів, що не може не тішити працівників бібліотеки. В кожному заході беруть участь близько 200 дітей, які навчаються в рабчанських школах або лікуються в тутешніх санаторіях²⁹.

Рабчанська бібліотека завжди охоче бере участь у заходах, приурочених до Тижня бібліотек. Організовані протягом цього часу заходи – це прекрасна можливість популяризації бібліотеки і звернення уваги на зміни, які відбулися в її функціонуванні, представлення нових ініціатив, що значною мірою вдосконалює обслуговування читачів. Цими днями Публічна бібліотека організувала читання книжок вголос у рамках загальнопольської акції “Вся Польща читає дітям”. У заході брали участь акторка Національного театру у Варшаві Кінга Ільгнер, рятувальники Гірської волонтерської служби пошуку і допомоги Маріуш Заруд і Анджей Гуровський, Даріуш Гнатовський (“Бочек” з “Кепських”), бургомістр Рабки-Здруй Єва Пшибило і Кабаре Морального Неспокою.

До культурних подій, які бібліотека організовує в Рабці, належать також авторські зустрічі, поетичні вечори, наприклад, за участі Анни Димної, Юзефа Барана, Пйотра Цируса, Пйотра Краско, Анджея Грабовського та багатьох інших. Перед бібліотекою стоїть ще багато викликів. Пріоритетним завданням далі залишається пошук нового приміщення. Робота цієї неординарної установи триває майже століття, однак відбувається вона в орендованих приміщеннях, не пристосованих до роботи читачів із книгою. Від часів Другої світової війни вона міститься в одному і тому ж будинку – віллі “Варшава”, яка, попри свою чудову архітектуру, не відповідає вимогам, пов’язаним із постійним розвитком цієї пристані книги та її послідовників. Серед важливих завдань слід назвати повну комп’ютеризацію установи, збільшення кількості зустрічей з авторами і культурними діячами, а також відновлення діяльності Товариства приятелів бібліотеки, щоб надалі здобувати щораз більшу кількість читачів і виконувати важливу роль у житті суспільства³⁰.

Відмінності в характері діяльності згаданих вище бібліотек, особливо відмінності між групами користувачів, на яких бібліотеки скеровують свої проекти, спричинені відмінностями суспільних структур на теренах Підгалля, і є наслідком спеціальних освітніх і культурних потреб даної спільноти. Робота всіх трьох представлених нами установ формує загальну картину освітньо-виховної діяльності бібліотек, яка ведеться на Підгаллі. Традиційна роль публічної бібліотеки як місця пошуку інформації, місця зустрічей і проведення вільного часу і надалі є актуальною, навіть в умовах інформаційного суспільства.

*Переклад з польської
Ігоря ПЕТРІЯ, Григорія ЧОПИКА*

²⁸ Biblioteka dzieciom // *Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 131. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 2.

²⁹ Nagroda dla biblioteki // *Gazeta Krakowska*. – 2002. – Nr 167. – Dodatek: *Gazeta Podhalańska*. – S. 2.

³⁰ Gašior A. *Historia biblioteki w Rabce-Zdroju...*

EDUCATIONAL ACTIVITY OF PODHALE LIBRARIES IN 2000–2010

Małgorzata MROŻEK-BUKSA

*The Jagiellonian University Library,
22, Mickiewicz Av., Cracow, 30-059, Poland, tel. (012) 663-35-95,
e-mail: malgorzata.mrozek@uj.edu.pl*

This article examines the activity of public libraries in Podhale, a cultural region in south Poland. The analysis covers the achievements of public libraries of Tatrzański and Nowotarski powiats (districts) as well as the problems these institutions face. The author describes measures aimed at popularising reading, first and foremost among children, but also among tourists frequently visiting Podhale.

Key words: Podhale, Poland, Tatrzański, Nowotarski Powiat, public libraries, reading.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БИБЛИОТЕК ПОДГАЛЬЯ В 2000–2010 ГГ.

Малгожата МРОЖЕК-БУКСА

*Библиотека Ягеллонского университета,
аллея Мицкевича, 22, г. Краков, 30-059, Польша, тел. (012) 663-35-95,
эл. почта: malgorzata.mrozek@uj.edu.pl*

В статье рассмотрена деятельность публичных библиотек Подгалья – культурного региона, который находится на юге Польши. Анализируются достижения публичных библиотек Татранского и Новотарского повятов и трудности, стоящие перед ними, описываются мероприятия, осуществляющиеся для популяризации чтения, в первую очередь среди детей, а также туристов, активно посещающих Подгалье.

Ключевые слова: Подгалье, Польша, Татранский повят, Новотарский повят, публичные библиотеки, чтение.

Стаття надійшла до редакції 22. 12. 2010

Прийнята до друку 24. 06. 2011